

İFLASIN ERTELENMESİ YERİNE KONKORDATO KURUMU ve ŞÜPHELİ, DEĞERSİZ ve VAZGEÇİLEN ALACAKLAR ÜZERİNE ETKİSİ

INSTITUTION OF CONCORDAT INSTEAD OF BANKRUPTCY ADJOURNMENT AND ITS EFFECT ON DOUBTFUL, WORTHLESS AND WAIVED RECEIVABLES

Hasan KIRAZ*

ÖZ

İflasın ertelenmesi kurumunun kalıcı olarak kaldırılmasından sonra halihazırda uygulanmaya devam edilen konkordato kurumu alacaklılar lehine daha da geliştirilerek ve genişletilerek uygulamaya konulmuştur. Konkordato kurumunun yeniden yapılandırılmasından sonra alacaklılar, borçlularla yapacakları müzakere süreci ile alacaklarını yakından takip etme ve sürece direkt müdahale etme hakkına sahip olmuşlardır. Konkordato müessesesinde yapılan değişikliklerin üzerine, bilhassa geçici ve kesin mühlet içinde borçlu adına hiçbir yasal takibin yapılamayacağının kanun hükmü altına alınması sonucunda, vadesi geçtiği halde borçludan tahsil edilemeyen ticari alacaklara ilişkin dava ve icra takibi yapılmadan karşılık ayrılması müessesesi sirküler bazında düzenlenmiştir. Dolayısıyla iflasın er-

ABSTRACT

After the permanent abolition of the bankruptcy adjournment institution, the Concordat institution, which was already being implemented, was further developed and expanded in favor of creditors and put into practice. After the restructuring of the Concordat institution, creditors have had the right to closely monitor their receivables and intervene directly in the process through the negotiation process with the borrowers. Upon the changes made in the concordat institution, it has been put under the law that no legal proceedings can be made on behalf of the debtor, especially within a temporary and peremptory respite. As a result of the provision, the establishment of provision for the commercial receivables that could not be collected from the debtor even though they are overdue, without litigation and executive proceedings, has been arranged on a circular basis.

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, hasan.kiraz@vdk.gov.tr, ORC-ID: 0000-0001-6126-5406.

Kiraz, H. (Aralık 2020). İflasın Ertelenmesi Yerine Konkordato Kurumu ve Şüpheli, Değersiz ve Vazgeçilen Alacaklar Üzerine Etkisi, *Vergi Raporu*, 255, (91-110).

telenmesinin yerini alan konkordato sürecinde alacaklıların ve borçluların şüpheli, değersiz ve vazgeçilen alacaklara ilişkin sirküler bazında yapılan açıklamalara göre hareket etmesi vergi planlaması yönünden öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Şüpheli Alacak, Değersiz Alacak, Vazgeçilen Alacak.

Jel Sınıflandırma Kodları: H20, H29, K34.

GİRİŞ

Serbest piyasanın hakim olduğu ticari hayatta işletmeler için en önemli mali kaynak sürekli sirkülasyon halinde olması gereken likit para akışıdır. Likit para akışının devamlı olması, işletmelerin borç-alacak dengelerini kontrollü ve sağlıklı bir şekilde yönetmeleri ile mümkündür. Son yıllarda dolar kurunda meydana gelen hareketlilik ve öngörülemezlik bu kontrolü pek de mümkün kılmamaya başlamıştır. Hal böyle olunca da işletmeler ödeme dengelerinde sıkıntıya düşerek kısa vadede olan alacaklarını tahsil edememek veya uzun vadeye dönüştürmek zorunda kalmak ve kısa vadeli olan borçlarını ödeyememek ve uzun vadeye çevirme taleplerinin alacaklılarca kabul edilmemesi sebepleri ile neredeyse iflasın eşiğine gelmişlerdir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun¹ (İİK) 179'uncu maddesinde düzenlenen iflasın ertelenmesi kurumu uzun yıllar ticari hayatta uygulama alanı bulmuştur. İflasın ertelenmesi kurumu, 31.07.2016 tarih ve 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin² 4. maddesinde düzenlenen "*Olağanüstü halin devamı süresince, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179'uncu maddesi uyarınca sermaye şirketleri ile kooperatifler tarafından iflasın ertelenmesi talebinde bulunulamaz; bu yönde yapılan*

Therefore, in the Concordat process that replaces the postponement of bankruptcy, it is important for tax planning that creditors and Debtors Act in accordance with circular statements on doubtful, worthless and waived receivables.

Keywords: Concordat, Doubtful Receivables, Waived Receivables, Renounced Receivables.

Jel Classification Codes: H20, H29, K34.

talepler mahkemelerce reddedilir." hükmü ile olağanüstü halin devamı süresince kaldırılmıştır. 09.11.2016 tarih ve 6756 sayılı Kanun³ ile 669 sayılı KHK'ya ek olarak, "(1) *Olağanüstü halin ilanından itibaren ve devamı süresince, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179'uncu maddesi uyarınca sermaye şirketleri ile kooperatifler tarafından iflasın ertelenmesi talebinde bulunulamaz; bu yönde yapılan talepler mahkemelerce iflasa ilişkin araştırma yapılmaksızın derhal reddedilir. (2) Olağanüstü halin ilanından önceki dönemde yapılan iflasın ertelenmesi talepleriyle ilgili olarak; a) Olağanüstü hal süresince iflasın ertelenmesine karar verilemez. b) Olağanüstü halin ilanından sonra ve devamı süresince herhangi bir tedbir kararı verilemez, verilmişse derhal kaldırılır. c) Olağanüstü halin ilanından önceki dönemde 2004 sayılı Kanunun 179/a maddesi uyarınca verilmiş olan tedbir kararları, mahkemece ivedilikle ele alınarak, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu iddiasıyla 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi uyarınca kayyım atanan veya hakim ortakları ya da yöneticileri hakkında adli soruşturma yürütülen sermaye şir-*

¹ 19.06.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² 31.07.2016 tarih ve 29787 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 24.11.2016 tarih ve 29898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ketleri ile kooperatifler lehine verildiği anlaşılan tedbir kararları derhal kaldırılır.” şeklinde hüküm kurularak olağanüstü halin öncesinde ve devamı sürecinde, uygulamada sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler için işlerlik alanı bulan, iflasın ertelenmesi kurumu için herhangi bir talepte bulunulamayacağı, halihazırda talep edilen iflasın ertelenmesi kurumunun OHAL süresince işleme-yeceği kanunlaşmıştır.

İflasın ertelenmesi kurumunun işlerliğinin durdurulması sonucu, alacaklıların iflas aşamasında olan borçlulara olan haklarının korunması boşluğunun doldurulması amacıyla konkordato kurumu ortaya çıkmıştır. 28.02.2018 kabul tarihli 7101 sayılı İcra Ve İflâs Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁴ ile, zaten daha önce uygulamada İİK’da yerini bulan, konkordato kurumu İİK’nın 285 ila 309’uncu maddelerinde revize edilerek uygulanmaya konulmuştur. 7101 sayılı Kanunun genel gerekçesinde “Ülkemizde 2003 yılından beri uygulanan iflasın ertelenmesi kurumu, ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni verememiştir. Bu sebeple 15 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen 6728 sayılı Kanunla iflasın ertelenmesi kurumu revize edilmiştir. İflasın ertelenmesi kurumunda alacaklıların herhangi bir şekilde söz sahibi olmaması, sürecin borçlu ve mahkeme arasında yürütülmesi ve yaşanan yargılama sorunları ile birlikte değerlendirildiğinde bu kurumun tamamıyla yürürlükten kaldırılması ve bunun yerine alacaklılar ile borçlunun bir müzakere sonrasında anlaşmaları ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılması ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görülmüştür.” denmekle de iflasın ertelenmesi kurumunun sadece borçluya kalkan olma ve

takip yollarını kapatma yönünden mahkeme kararıyla 5 yıla kadar çıkabilme düzenlemesiyle alacaklıların alacak haklarını neredeyse akamete uğratması sebepleriyle, iflas ertelenmesi yerine alacaklılar ile borçlular arasında müzakere ve alacaklıları yasal haklarını takipte daha etkin olma yollarını açan konkordato kurumunun ihdas edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu çalışmamızda, konkordatonun tanımı, hukuki niteliği ve türleri açıklandıktan sonra konkordato kurumunun vergi uygulaması bakımından öneme haiz olan şüpheli ticari alacak, değersiz alacak ve vazgeçilen alacak mefhumlarına olan etkisi ve uygulama örnekleri hakkında bilgi verilmiştir.

1- KONKORDATONUN TANIMI, TÜRLERİ ve HUKUKİ NİTELİĞİ

1.1- Konkordato Tanımı

İtalyanca “concordato” kelimesinden türetilerek dilimize geçmiş olan konkordato kelimesi, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, 1) (ekonomi, hukuk) Anlaşmalı iflas 2) (tarih) Papalık makamıyla başka hükümetler arasında yapılan anlaşma olarak tanımlanmaktadır.⁵ Mevzuatta direkt bir tanımı yapılmayan konkordato ile ilgili, İİK’nın “Konkordato Talebi” başlıklı 285’inci maddesinin birinci fıkrasında “Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir.” hükmü bulunmaktadır. Bu açıklamaya istinaden konkordato “borçlarını, vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçluya kanunda hüküm altına alınan usuller çerçevesinde borçlarını öde-

⁴ 15.03.2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁵ Cumhur İnan BİLEN ve Selin GÜLER. “Konkordato ve Alacakların Akıbeti”. Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 449. 2019. s. 3.

yebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurulacak icra ve iflas hukuku kurumu" şeklinde tanımlanabilir.

1.2- Konkordato Türleri

Konkordato üç kategoride sınıflandırılabilir. Bunlar; yapılış tarzına göre konkordato, yapılış zamanına göre konkordato ve yapılış amacına göre konkordato şeklinde tasnif edilebilmektedir.

1.2.1- Yapılış Tarzına Göre Konkordato

1.2.1.1- Vade Konkordatosu

Vade konkordatosunda alacaklı alacağını revize ederek borçluya yeni bir ödeme planı çıkarmaktadır. Bu konkordato türünde alacaklının alacağının herhangi bir kısmından indirimine gitmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

1.2.1.2- Tenzilat Konkordatosu

Borçlunun, borçlarını belli bir yüzde ile ödemede bulunmayı garanti ettiği, buna karşılık da alacaklıların alacaklarının belli bir yüzdesinden vazgeçtiği konkordato türüne tenzilat konkordatosu denmektedir.⁶

1.2.1.3- Karma Konkordato

Karma konkordato vade ve tenzilat konkordatosu türlerini aynı anda bünyesinde içeren konkordato türüdür. Eğer borçlu hem bir miktar tenzilat hem de bir vade belirlenmesi halinde tüm borçlarından kurtulabilecekse ve alacaklılar da iflasın tasfiyesi halinde konkordatodan önceki aşamada alacaklarından daha az bir miktar alacaklarsa ya da alacaklarına hiç kavuşamayacaklarsa bu konkordato türünün seçilmesi isabettir.⁷

1.2.2- Yapılış Zamanına Göre Konkordato

1.2.2.1- İflas Dışı Adi Konkordato

İflas dışı adi konkordatoda amaç borçlunun iflasının önlenmesidir. Borçluya, iflas etmeden önce borçlarının yapılandırılması suretiyle iflastan kurtulması için son çıkış kapısı hükmündedir.

1.2.2.2- İflas İçi Adi Konkordato

İflas içi konkordatoda borçlu iflas etmiş ve iflas süreci başlamıştır. Müflisin teklif ettiği konkordato ticaret mahkemesi tarafından kabul ve tasdik edilirse, müflis hakkında iflas hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kalkar.⁸

1.2.3- Yapılış Amacına Göre Konkordato

1.2.3.1- Borçların Tasfiyesi Amacıyla Konkordato

Borçların tasfiyesine yönelik konkordatoda borçlu, borçlarından kurtulmak amacındadır. Bu nedenle, borçlarını ödemek maksadıyla alacaklılara teklifte bulunmaktadır.⁹

1.2.3.2- Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordato

Mal varlığının terki suretiyle konkordato icra ve iflas kanunu'nun 309/a ilâ 309/l maddelerinde düzenlenmiştir. Konkordato teklifi alacaklılarca kabul edilip konkordato mahkemece tasdik edilince borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi sona erer ve bundan sonra, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi, alacaklılara geçer.¹⁰

1.3- Konkordatonun Hukuki Niteliği

Bu başlık altında değerlendirilecek olan husus, İİK 285 ilâ 309'uncu maddelerde bulunan,

⁶ Cumhur İnan BİLEN ve Selin GÜLER. a.g.m. s. 4.

⁷ Cumhur İnan BİLEN ve Selin GÜLER. a.g.m. s. 4.

⁸ Orhan EROĞLU. *Uygulamada Konkordato*. Seçkin Yayıncılık. Ankara. Eylül 2018. s. 24.

⁹ Orhan EROĞLU. a.g.e. s. 25

¹⁰ Cenk AKİL. "Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru". (<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/49018/18013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>). Erişim tarihi: 28 Haziran 2020.

7101 sayılı Kanun ile daha kapsamlı hale gelen, konkordato müessesesinin hukuki sürecidir.

İİK 285'inci madde düzenlemesinde konkordato talebinde bulunabilecekler ile ilgili yeni düzenlemeye gidilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında *"herhangi bir borçlunun"* ibaresiyle, iflas ertelemeye olduğu gibi sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler değil; yine ticaret şirketi olan şahıs firmaları, adi ortaklıklar, vakıflar, dernekler ve hatta gerçek kişi şahısların da konkordato talebinde bulunabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca maddenin ikinci fıkrasında *"İflâs talebinde bulunabilecek her alacaklı, gerekçeli bir dilekçeyle, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir."* hükmü mucibince alacaklılar için de konkordato talep etme hakkı doğmuştur. Bu durumda, iflasa tabi olsun olmasın her borçlu ve iflasa tabi borçlunun¹¹ iflasını talep edebilecek her alacaklı konkordato talebinde bulunabilmektedir. İİK 285'inci maddenin üçüncü fıkrasına göre "konkordato talebinde yetkili ve görevli mahkeme; *"iflasa tabi olan borçlu için, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu, merkezleri yurtdışında bulunan ticari işletmeleri için Türkiye'deki şubenin, birden çok şube bulunması halinde merkez şubenin bulunduğu"*, iflasa tabi olmayan borçlu için ise yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir. Daha önce konkordato işlemlerinin yürütülmesinde icra mahkemelerine başvuruluyorken, yeni düzenlemeyle bu işlemlerin yürütülmesi asliye ticaret mahkemelerine devredilmiştir.¹²

Konkordato sürecinin başlatılabilmesi için İİK'da belirtilen belge ve kayıtların makul süre içerisinde mahkemeye sunulması gerekmektedir. Konkordato talebinde İİK'nın 286'ncı maddesi ve Konkordato Talebinde Eklenerek Belgeler

Hakkında Yönetmelik¹³ gereğince birtakım belgelerin borçlu tarafından düzenlenmesi gerekmektedir. Bu belgeler:

"a) Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren konkordato ön projesi,

b) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler; borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan son bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri, borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler,

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste,

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo,

e) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim

¹¹ 13.01.2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesine göre *"tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir..."*

¹² Zeki DOĞAN ve diğerleri. *"Konkordato Kurumunun Yeniden Düzenlenmesi ve Temel Eğitime Tabi Konkordato Komiserliği"*. Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 455. 2019. s. 5.

¹³ 30.01.2019 tarih ve 30671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları belgeleridir. “

İİK 287'nci maddenin birinci fıkrasına göre “konkordato talebi üzerine mahkeme, 286'ncı maddede belirtilen, yukarıdaki paragrafta da bulunan, belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhal geçici mühlet kararı verir.” İkinci fıkraya göre ise, “konkordato işlemlerinin başlatılması alacaklılardan biri tarafından talep edilmişse, borçlunun 286'ncı maddede belirtilen belgeleri ve kayıtları mahkemenin vereceği makul süre içinde ve eksiksiz olarak sunması hâlinde geçici mühlet kararı verilir. Bu durumda anılan belge ve kayıtların hazırlanması için gerekli masraf alacaklı tarafından karşılanır. Belge ve kayıtların süresinde ve eksiksiz olarak sunulmaması hâlinde geçici mühlet kararı verilmez ve alacaklının yaptığı konkordato talebinin de reddine karar verilir.”

İİK 287'nci maddenin dördüncü fıkrasına göre “geçici mühlet üç aydır. Mahkeme bu üç aylık süre dolmadan borçlunun veya geçici komiserin yapacağı talep üzerine geçici mühleti en fazla iki ay daha uzatabilir, uzatmayı borçlu talep etmişse geçici komiserin de görüşü alınır. Geçici mühletin toplam süresi beş ayı geçemez.”

İİK'nın 288'inci maddesine göre “geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurur. Mahkemece geçici mühlet kararı, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlan Kurumunun resmî ilân portalında ilân olunur ve derhâl tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahallî ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer لازم gelen yerlere bildirilir. Geçici mühletin uzatılmasına ve geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararlar da ikinci fıkra uyarınca ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.”

İİK'nın 289'uncu maddesine göre “mahkeme, kesin mühlet hakkındaki kararını geçici mühlet içinde verir. Kesin mühlet hakkında bir karar verilebilmesi için, mahkeme borçluyu ve varsa konkordato talep eden alacaklıyı duruşmaya davet eder. Geçici komiser, duruşmadan önce yazılı raporunu sunar ve mahkemece gerekli görülürse, beyanı alınmak üzere duruşmada hazır bulunur. Mahkeme yapacağı değerlendirmede, itiraz eden alacaklıların dilekçelerinde ileri sürdükleri itiraz sebeplerini de dikkate alır. Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması hâlinde borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir. Bu kararlar birlikte mahkeme, yeni bir görevlendirme yapılmasını gerektiren bir durum olmadığı takdirde geçici komiser veya komiserlerin görevine devam etmesine karar verir ve dosyayı komiserlere tevdi eder.

Güçlük arz eden özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece altı aya kadar uzatılabilir. Borçlu da bu fıkra uyarınca uzatma talebinde bulunabilir; bu takdirde komiserin de görüşü alınır. Her iki hâlde de uzatma talebi kesin mühletin sonra ermesinden önce yapılır ve uzatma kararı vermeden önce, varsa alacaklılar kurulunun da görüşü alınır.

Kesin mühlet verilmesine, kesin mühletin uzatılmasına ve kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararlar, ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir.”

İİK 291'inci madde mucibince “konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin, kesin mühletin sona ermesinden önce gerçekleştiğinin komiserin yazılı raporuyla mahkemeye bildirilmesi üzerine mahkemece re'sen, kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verilir. Bu karar, 288 inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir. “

İİK 292'nci maddeye göre “iflâsa tabi borçlu bakımından, kesin mühletin verilmesinden sonra aşağıdaki durumların gerçekleşmesi hâlinde komiserin yazılı raporu üzerine mahkeme kesin

mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına resen karar verir:

- a) *Borçlunun malvarlığının korunması için iflâsın açılması gerekiyorsa,*
- b) *Konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyorsa,*
- c) *Borçlu, İİK 297'nci maddeye aykırı davranır veya komiserin talimatlarına uymazsa ya da borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiği anlaşılıyorsa,*
- d) *Borca batık¹⁴ olduğu anlaşılan bir sermaye şirketi veya kooperatif, konkordato talebinden feragat ederse”*

Kesin mühletin alacaklılar bakımından sonuçları İİK 294'inci maddede düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre “mühlet içinde¹⁵ borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zaman aşımı ve hak düşüren müddetler işlemez. Tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur.”

Konkordato projesinin mahkemece kabulü ile artık konkordato alacaklılar ve borçlu için bağlayıcı hale gelmektedir. Konkordato projesinin kabulü aşamasında, alacaklılar için iflâsın ertelenmesi kurumunda bulunmayan en önemli değişiklik İİK 302'ci maddede düzenlenmiştir. İİK 302'nci maddeye göre “konkordato projesi;

- a) *Kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacaklıların yarısını veya*
 - b) *Kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini,*
- aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş ise kabul edilmiş sayılır....”*

Mahkeme kesin mühlet içinde projenin tasdikinin mümkün olmadığına karar verirse kesin mühleti 6 aya kadar uzatma yetkisine sahiptir.

Yukarıda anlatılan geçici mühlet ve kesin mühlet süreçlerine istinaden konkordato süreci toplamda (geçici mühlet 3 ay+ 2 ay ve kesin mühlet 12 ay+6 ay olmak üzere) 23 ayı geçemez. Böylelikle iflâsın ertelenmesi kurumunun 5 yıla kadar sürebildiği düşünüldüğünde, konkordato müessesesi en fazla 23 ay içinde sonuç vermesi sebebiyle alacaklılar lehine yadsınamayacak yararlar sağlamaktadır.

İİK 305'inci maddeye göre “konkordatonun tasdiki aşağıdaki şartların gerçekleşmesine bağlıdır:

- a) *Adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması; malvarlığının terki suretiyle konkordatoda paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması,*
- b) *Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması (bu kapsamda mahkeme, borçlunun beklenen haklarının dikkate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir eder),*
- c) *Konkordato projesinin 302'nci maddede öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş bulunması,*
- d) *Konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, tasdik kararından önce, borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olması”*

¹⁴ Borca batıklık 13.01.2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesinde düzenlenmiştir.

¹⁵ Kanun koyucu burada “mühlet içinde” ifadesini kullanarak İİK 294'üncü madde hükmüne göre takip yapılamama durumunun geçici mühleti de kapsadığını zimnen hüküm altına almıştır.

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir.¹⁶ Tasdik kararı mahkemece, 288'inci madde uyarınca ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

Konkordato tasdik edilmezse mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288'inci madde uyarınca ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir. Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir.

2- ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR ile DEĞERSİZ ve VAZGEÇİLEN ALACAKLARA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Bu bölümde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda¹⁷ (VUK) düzenlenen değersiz alacak, vazgeçilen alacak ve şüpheli ticari alacak müesseseleri ile değersiz, vazgeçilen ve şüpheli ticari alacak müesseselerine ilişkin 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nda¹⁸ (KDVK) yapılan düzenlemeler ele alınacaktır.

2.1- VUK'ta Yer Alan Değersiz Alacak, Vazgeçilen Alacak ve Şüpheli Ticari Alacak Düzenlemeleri

Konkordatoya ilişkin düzenlemelerin VUK'ta yer alan şüpheli, değersiz ve vazgeçilen alacaklar açısından nasıl değerlendirileceğini belirlemek açısından ilgili maddelere bakmak gerekir.¹⁹

VUK'un 322'nci maddesinde değersiz alacak, "Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmıyan alacaklar,

değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler." şeklinde hüküm altına alınmıştır. İlgili madde düzenlemesinde bulunan kazai bir hüküm veya kanaat verici vesikanın tanımını kanunda belirtilmemiştir. Kazai bir hüküm veya kanaat verici vesikadan ne anlaşılması gerektiği özelge düzeyinde yapılan açıklamalarla tanımlanmaya çalışılmıştır. İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 26.07.2019 tarih ve 11395140-105[VUK-1-20431]-608121 sayılı özelgede; "...Bu bağlamda, bir alacağın değersiz alacak olarak değerlendirilebilmesi için kazai bir hükme veya kanaat verici bir belgeye göre tahsiline imkan kalmadığının ispatı gerekmekte olup, bahse konu madde uygulamasında esas itibarıyla, kaybedilmiş, tahsiline artık imkan kalmamış, değeri sıfıra inmiş alacaklar değersiz alacaklar kapsamında değerlendirilmektedir. Kanun uyarınca da, alacağın tahsil imkanının kalmadığının, kazai bir hükümle veya kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi icap etmektedir.

Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hakim tarafından hükmedilmiş olmasıdır. Kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkansız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgelerin anlaşılması gerekmektedir.

¹⁶ Bu bildirim makalenin ilerleyen bölümlerinde bahsedilecek olan değersiz alacak ve vazgeçilen alacak müesseseleri bakımından önem arz etmektedir.

¹⁷ 10.01.1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹⁸ 02.11.1984 tarih ve 18563 sayılı Resm Gazete'de yayımlanmıştır.

¹⁹ Figen Sarkın ŞAHİN. "Konkordato Sürecinde Şüpheli, Değersiz, Vazgeçilen Alacaklar ve KDV". Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 455. 2019. s. 4.

Bunun yanı sıra, alacağın tahsil güçlüğü'nün objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından önem taşıdığından, kanun koyucu tarafından, değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsiki öngörül-müştür.

Ayrıca, kanaat verici bir vesikadan ne anla-şılması gerektiği hususunda mezkûr Kanunda yeterli açıklık bulunmamakla birlikte, mezkûr madde uygulamasında kanaat verici vesikalara;

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırak-madan ölümü veya 4721 sayılı Türk Medeni Ka-nununun 32 ve izleyen maddelerine göre mahke-melerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarının mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,

- Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahke-me kararı,
- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildi-ğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkûm olma-sı ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun adresinin saptanamaması nede-niyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memur-luğu yazısı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakı-mından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacak-

ların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.),

- Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler örnek olarak sayılabilir....” şeklin-de açıklama yapılmıştır.

Konkordato uygulamasında değersiz alacak, ancak alacaklı ile borçlu arasında yapılan kon-kordato anlaşmasında borç tutarında tenzilat olması şartıyla alacaklı açısından oluşabilir. De-ğersiz alacağın borçlu açısından karşılığı VUK'un 324'üncü maddesinde hüküm altına alınan vaz-geçilen alacaktır. İlgili madde düzenlemesine göre” konkordato veya sulh yoluyla alınmasın-dan vazgeçilen alacaklar, borçlunun defterlerin-de özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar itfa edilmediği takdirde kar hesabına naklolunur.” Böylece zor durumda olan borçlunun, ödemekten kurtulduğu borcun hemen gelir hesaplarına yansıtılarak ver-gi yüküyle karşılaştırılması engellenmektedir.²⁰ Di-ğer taraftan vazgeçilen alacak için ayrılan karşı-lığın, üç yıl içinde olmak koşuluyla, ticari bilanço karına/zararına ilaveler ile zarar olsa dahi indiri-lecek indirim ve istisnaların da dikkate alınması suretiyle hesaplanması gereken zarar tutarından (mali zarar) mahsup edilmesi gerekmektedir.²¹

VUK'ta şüpheli ticari alacak 323'üncü madde-de, “Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve ida-me ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. Dava veya icra safhasında bulunan ala-caklar;
2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafın-dan ödenmemiş bulunan dava ve icra taki-bine değmeyecek derecede küçük alacaklar; Şüpheli alacak sayılır.

²⁰ Figen Sarkın ŞAHİN. a.g.m. s. 4.

²¹ Suat SARIGÜL. Vergisel Yönleriyle Genel Muhasebe. Vergi Müfettişleri Derneği. Ankara. Ekim 2017. s. 165.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar-zarar hesabına intikal ettirilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Şüpheli ticari alacakla ilgili düzenlemelere bakıldığında karşılık ayrılabilmesi için; alacağın ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ile ilgili olması, bilanço esasına göre defter tutulması, alacağın dava veya icra safhasında olması, alacağın vadesinin geçmiş olması, alacağın gelir/hasılat unsuru olması, karşılığın alacağın şüpheli hale geldiği dönemde ayrılması, karşılık ayrılan alacağın teminata bağlı olmaması şartlarının beraber gerçekleşmesi gerekmektedir. Katma değer vergisini (KDV) içinde barındıran alacaklar için alacağın ilgili dönem kayıtlarına girmesi ve KDV'nin katma değer vergisi beyannamelerinde beyan edilmesi şartlarının oluşması halinde karşılık ayrılabilmesi 334 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği²² ile belirtilmiştir.

2.2- KDVK'da Yer Alan Değersiz Alacak, Vazgeçilen Alacak ve Şüpheli Ticari Alacak Düzenlemeleri

Şüpheli ticari alacak ve değersiz alacak ile ilgili KDVK 29'uncu maddenin 4'üncü fıkrası olarak, 7104 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Ve Bazı Kanunlar İle 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun²³ ile 01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli

olmak üzere eklenen hükme göre “*Vergi Usul Kanunu'nun 322'nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen katma değer vergisi, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabilir (Şu kadar ki Vergi Usul Kanununun 323'üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan katma değer vergisinin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır.)*”

Burada alacaklıların daha önce hesaplanan KDV olarak beyan edip hazineye intikal ettirdikleri KDV'nin, borçludan tahsil edilememesi durumunda indirilecek KDV olarak beyan edilerek düzeltilmesi sağlanmaktadır.²⁴ Ancak parantez içi hükümden anlaşılacağı üzere, borçludan tahsil edilemeyen KDV'nin dava veya icra takibinin başladığı dönemde şüpheli ticari alacak için ayrılan karşılığa dahil edilerek giderleştirilmesi durumunda, anılan KDV'nin alacağın zarar yazıldığı dönemde indirim konusu yapılabilmesi için önce gider hesaplarından çıkartılması, yani gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir. Aksi durumda borçludan tahsil edilemeyen KDV'nin hem gider hem de indirim konusu yapılması gündeme gelir ki, bu durum da KDVK 58'inci madde²⁵ hükmüne göre kanunen olanaksızdır.

KDV Genel Uygulama Tebliği'nin²⁶ III-C-1'inci bölümünde yukarıda anlatılan konuya ilişkin aşağıdaki açıklama yer almaktadır:

“Mükellefler tarafından yapılan mal teslimleri ve hizmet ifalarına ilişkin hesaplanan KDV'nin,

²² 05.05.2004 tarih ve 25453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

²³ 06.04.2018 tarihli ve 30383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

²⁴ Figen Sarkın ŞAHİN. a.g.m. s. 5.

²⁵ “Mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisi ile mükellefçe indirilebilecek Katma Değer Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahlarının tespitinde gider olarak kabul edilmez.”

²⁶ 26.04.2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

söz konusu mal ve hizmet bedellerinin tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın beyan edilerek ödenmesi gerekmektedir.

Buna göre, 1/1/2019 tarihinden itibaren, 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV'nin indirim konusu yapılması mümkündür. 213 sayılı Kanunun 323 üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan KDV'nin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır.

Söz konusu KDV tutarı, alacağın zarar yazıldığı tarihi kapsayan vergilendirme dönemi 1 No.lu KDV Beyannamesinin "İndirimler" kulakçığında "İndirimler" tablosunda 111 kod numaralı "Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV" satırı aracılığıyla indirim konusu yapılır ve değersiz hale gelen alacağa ilişkin borçlu mükellef bilgilerini içeren beyanname eki form doldurulur. "

KDVK'nın 30/e bendine, 01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 7104 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle eklenen hükme göre "Vergi Usul Kanunu'nun 322'nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen katma değer vergisi" indirilemeyecek katma değer vergisi olarak dikkate alınacaktır. Bu hükme göre borçlu ödemediği borcun KDV'sini de indirim konusu yapamayacaktır. Bilindiği üzere alacaklı için değersiz alacak olarak dikkate alınan borç, borçlu için vergi uygulamasında vazgeçilen alacak olarak dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla ilgili kanun maddesi bir taraftan da borçlu için vazgeçilen alacağın içinde bulunan katma değer vergisi tutarının indirilemeyeceğini düzenlemektedir. İlgili KDV tutarının

vazgeçilen alacak uygulamasında olduğu gibi üç yıl fonda bekletilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Çünkü alacaklı tarafından KDVK'nın 29/4'üncü maddesine göre indirilecek KDV olarak beyan edilen KDV'nin borçlu tarafından da halen indirim hesaplarında göstermeye devam edilmesi kabul edilemez.²⁷

KDV Genel Uygulama Tebliği'nin III-C-2.1'inci bölümünde konuya ilişkin aşağıdaki açıklama yapılmıştır:

"Kanunun (30/e) maddesinde, Vergi Usul Kanununun 322'nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen KDV'nin, mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde satıcı tarafından indirim konusu yapılabildiğinden mükerrer vergi indirimine yol açmayacak şekilde değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen ve daha önce indirim konusu yapılmış KDV, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde 1 No.lu KDV Beyannamesinin "Matrah" kulakçığında "Diğer İşlemler" tablosunda 505 kod numaralı "VUK 322 Kapsamına Giren Borçlara Ait KDV" satırı aracılığıyla beyan edilir."

3- KONKORDATO DÜZENLEMESİNİN ŞÜPHELİ TİCARİ, DEĞERSİZ ve VAZGEÇİLEN ALACAKLARA ETKİSİ

Konkordato müessesesinde İİK'da yapılan değişikliklerin üzerine, bilhassa geçici ve kesin mühlet içinde borçlu adına hiçbir yasal takibin yapılamayacağını kanun hükmü altına alınması sonucunda, vadesi geçtiği halde borçludan tahsil edilemeyen ticari alacaklara ilişkin dava ve icra takibi yapılmadan nasıl şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılacağı alacaklılar açısından önemli bir

²⁷ Figen Sarkın ŞAHİN. a.g.m. s. 5.

sorun teşkil etmiştir. Bu sorunun çözümüne ve önemli bir boşluğun doldurulmasına yönelik olarak Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 14.02.2019 tarih ve VUK-112/2019-2 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri yayımlanmıştır. İlgili sirkülerin giriş bölümünde “9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda, 28/2/2018 tarihli ve 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla yapılan değişikliklerle iflas ertelemesi müessesesinin kaldırılarak konkordato müessesesinin kapsamlı bir şekilde yeniden düzenlenmesi sebebiyle; konkordato sürecine giren borçludan olan alacakların 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 323’üncü maddesi kapsamındaki durumuna ilişkin açıklamaların yapılması” durumunun ilgili sirkülerin konusunu oluşturduğu belirtilmiştir. Sirkülerde yeniden düzenlenen konkordato süreci ile ilgili, makalenin 2’nci bölümünde ayrıntılı olarak ele alınan, bilgilere yer verildikten sonra geçici mühlet, kesin mühlet, konkordatonun reddi, konkordato projesinin tasdiki gibi durumlarda şüpheli alacak karşılığı uygulaması hakkında yol gösterici açıklamalara yer verilmiştir. Makalenin devam eden kısımlarında sirkülerde bilgisine yer verilen karşılık ayırma durumlarına örnek muhasebe kayıtları ile birlikte yer verilecektir.

3.1- Geçici Mühlet Kararı Verilmesinin Sonuçları

İİK uygulamasında, geçici mühlet kararı verilmesi ile borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamamakta, evvelce başlamış takipler durmakta ve ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanamamakta olup, hakkında geçici mühlet kararı verilen borçludan olan alacaklar için şüpheli ala-

cak karşılığı ayrılmasına ilişkin iki farklı durum söz konusu olmaktadır. Bunlardan ilki geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmiş alacaklar, ikincisi ise geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmemiş alacaklardır.

3.1.1- Geçici Mühlet Kararından Önce Dava veya İcra Safhasına İntikal Etmiş Alacaklar

Geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmiş alacaklar için VUK’un 323’üncü maddesi kapsamında karşılık ayrılmış ise mahkeme tarafından geçici mühlet kararı verilmesi, alacağa ilişkin şüphelilik durumunda herhangi bir değişiklik meydana getirmediğinden, daha önce ayrılan karşılığa ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Örnek 1: A şirketi B şirketine 08.05.2018 tarihinde satmış olduğu ticari malların bedeli olan 100.000-TL+%18KDV alacağı karşılığında senet düzenlemiştir. Senedin vadesi 05.11.2018 tarihinde dolmasına rağmen A şirketi alacağını vadesinde tahsil edememiştir. A şirketi vadenin dolmasından bir hafta sonra, 12.11.2018 tarihinde, dava ve icra işlemlerini başlatmıştır. B şirketi İİK 286’ncı maddede belirtilen belgeleri tamamlamış ve 02.01.2019 tarihinde konkordato talebinde bulunmuştur. Mahkeme belgelerin eksiksiz olduğunu gördükten sonra 15.01.2019 tarihinde konkordato talebini kabul ederek derhal aynı gün geçici mühlet kararı vermiş ve geçici mühlet kararı yine aynı gün ilan edilmiştir. Bu durumda ticari malları satan A şirketinin yapması gereken kayıt aşağıdaki gibi olacaktır:

08.05.2018		
121-Alacak Senetleri	118.000,00	
600-Yurtiçi Satışlar		100.000,00
391-Hesaplanan KDV		18.000,00
12.11.2018		
128-Şüpheli Ticari Alacaklar	118.000,00	
654-Karşılık Gideri	118.000,00	
121-Alacak Senetleri		118.000,00
129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı		118.000,00
/		

Örnek 1’de A şirketi geçici mühlet kararından önce dava ettiği senetli alacağı için alacağın şüpheli hale geldiği dönemde karşılık ayırdığı ve geçici mühlet kararı verilmesi şüphelilik durumunda herhangi bir değişiklik yapmadığı için geçici mühletten sonra herhangi bir düzeltme yapmasına gerek bulunmamaktadır.

3.1.2-Geçici Mühlet Kararından Önce Dava veya İcra Safhasına İntikal Etmemiş Alacaklar

İLK 288’inci madde uyarınca, geçici mühlet kararı kesin mühletin hukuki sonuçlarını doğurmakta olduğundan ve geçici mühlet kararı ile birlikte takip yapılması mümkün bulunmadığından, geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal ettirilmemiş alacaklar için geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir.

Örnek 2: Örnek 1’de A şirketinin dava veya icra işlemlerini başlatmadığını, diğer bütün koşulların Örnek 1’deki gibi olduğunu kabul edelim. Bu durumda A şirketi yine yukarıda bulunan kaydı yapacaktır. Ancak şirketin 12.11.2018 tarihinde yaptığı şüpheli alacak kaydını geçici mühlet başlangıç tarihi olan 15.01.2019 tarihinden itibaren yapması, şüpheli alacağa ilişkin karşılık gideri 2019 hesap döneminin kar/zarar hesaplarına intikal ettirmesi gerekmektedir.

Örnek 3: Örnek 1’de A şirketinin dava veya icra işlemini başlatmadığını, B şirketinin İLK 286’ncı maddede belirtilen belgeleri tamamladı-

ğını ve 10.11.2018 tarihinde konkordato talebinde bulunduğunu, mahkemenin belgelerin eksiksiz olduğunu gördükten sonra 22.11.2018 tarihinde konkordato talebini kabul ederek derhal aynı gün geçici mühlet kararı verdiğini ve geçici mühlet kararının yine aynı gün ilan edildiğini kabul edelim. Bu durumda A şirketi yine aynı kayıtları yapacaktır. Ancak şüpheli alacak karşılığı için yapılan ikinci kayıt geçici mühlet kararının ilan edildiği 10.11.2018 tarihinden itibaren her halükarda 31.12.2018 tarihine kadar yapılması gerekmektedir. Çünkü, VUK sirkülerinin “Diğer Hususlar” başlıklı 4’üncü maddesinde de belirtildiği üzere, şüpheli hale gelen alacak için karşılığın alacağın şüpheli hale geldiği dönemde ayrılması gerekmekte olup, ilgili olduğu hesap döneminde ayrılmayan karşılığın sonraki hesap dönemlerinde dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır. Alacağın şüpheli hale geldiği dönem ise dava veya icra takibinin başlatıldığı dönemdir. İLK 294’üncü madde gereği “mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.” Bu sebeple A şirketi geçici mühlet kararının ilan edildiği 10.11.2018 tarihinden itibaren dava veya icra takibi yapamayacağı için, alacağın şüpheli hale geldiği dönem geçici mühletin baş-

ladığı, diğer bir ifadeyle dava veya icra yolunun kesildiği, *dönem olacaktır.*

3.1.3- Geçici Mühletin Kaldırılarak Konkordato Talebinin Reddedilmesi

İİK 287 ve 288'inci maddeleri uyarınca, geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin karar verilmiş olması durumunda;

- Geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmiş olması nedeniyle karşılık ayrılan alacaklar için herhangi bir düzeltme yapılmaması,
- Geçici mühlet kararının ilan edilmesi ile karşılık ayrılan alacaklar için ise, ayrılmış olan karşılıkların geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararın ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla düzeltilmesi (karşılığın iptal edilmesiyle gelir hesabına alınması)

gerekmektedir.

1 numaralı örnekte, A şirketi alacağının tahsi-

li için geçici mühlet kararından önce dava ve icra yoluna gitmiş ve karşılık ayırmıştır. Geçici mühlet alacağın şüphelilik halini değiştirmedeği için daha sonra herhangi bir düzeltme işlemi yapmamıştır. Geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddedilmesi halinde A şirketi için sadece alacağın takip yöntemini değiştireceği ve eski haline dönüştüreceği için, A şirketinin yine herhangi bir düzeltme yapmasına gerek bulunmamaktadır.

Örnek 4: Örnek 1'de A şirketi vadesi 05.11.2018 tarihinde dolan 100.000-TL+%18 KDV alacağı için dava ve icra işlemlerine başlamadan mahkemece geçici mühlet kararı verildiğini ve bu kararın 10.12.2018 tarihinde ilan edildiğini ancak konkordatonun başarıya ulaşması- nın mümkün olmamasının anlaşılması üzerine mahkemece 24.12.2018 tarihinde geçici mühletin kaldırılarak konkordatonun reddine karar verildiğini ve bu kararın aynı gün ilan edildiğini kabul edelim. Bu durumda A şirketi tarafından aşağıdaki kayıtlar yapılacaktır:

08.05.2018		
121-Alacak Senetleri	118.000,00	
600-Yurtiçi Satışlar		100.000,00
391-Hesaplanan KDV		18.000,00
10.12.2018		
128-Şüpheli Ticari Alacaklar	118.000,00	
654-Karşılık Gideri	118.000,00	
121-Alacak Senetleri		118.000,00
129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı		118.000,00
24.12.2018		
121-Alacak Senetleri	118.000,00	
129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı	118.000,00	
128-Şüpheli Ticari Alacaklar		118.000,00
644-Konusu Kalmayan Karşılıklar		118.000,00

Konkordatonun reddedilerek geçici mühletin kaldırılmasından sonra A şirketi ilerleyen süreçte (2018 ve 2019 hesap dönemi fark etmeksizin) dava ve icra takibine başladığı dönemde 10.12.2018 tarihindeki kaydı yapabilecektir.

Örnek 5: Örnek 1'de A şirketi vadesi 05.11.2018 tarihinde dolan 100.000-TL+%18 KDV alacağı için dava ve icra işlemlerine başlamadan mahkemece geçici mühlet kararı verildiğini ve bu kararın 10.12.2018 tarihinde ilan edildiğini ancak

konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olmamasının anlaşılması üzerine mahkemece 24.01.2019 tarihinde geçici mühletin kaldırılarak konkordatonun reddine karar verildiğini ve bu kararın aynı gün ilan edildiğini kabul edelim. Bu durumda A şirketi tarafından yine yukarıdaki kayıtlar yapılacaktır. Ancak 654-Karşılık Gideri olarak görünen tutar 2018 hesap dönemi kar/zarar hesaplarına yansıtılacak, 644-Konusu Kalmayan Karşılık hesabı ise 2019 hesap döneminin kar/zarar hesaplarında görünecektir.

3.1.4- Kesin Mühlet Kararı Verilmesi ve Kesin Mühlet Sürecinde Şüpheli Alacak Uygulaması

İİK 289'uncu madde uyarınca, konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması durumunda geçici mühlet verilmiş olan borçluya kesin mühlet verilmektedir. Bu aşamada, konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğu kabul edilmekle birlikte, bu süreçte de alacaklılar tarafından dava veya icra süreçleri yürütülemediğinden daha önce ayrılmış olan karşılıklara ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

VUK uygulamasında, şüpheli hale gelen alacak için bu dönemde karşılık ayrılması gerekmekte olup, ilgili olduğu hesap döneminde ayrılmayan karşılığın sonraki hesap dönemlerinde dikkate alınması mümkün bulunmadığından, geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla şüpheli alacak karşılığı ayrılmamışsa sonraki hesap döneminde kesin mühlet kararının ilan edilmesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılmaz.

Örnek 6: Örnek 1'de A şirketinin alacağı için dava ve icra takibi başlatmadığını, B şirketinin yaptığı konkordato talebine ilişkin konkordato kararının 10.12.2018 tarihinde ilan edildiğini, daha sonra mahkemece konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğu kabul edilerek 16.01.2019 tarihinde kesin mühlet kararı verildi-

ğini ve kararın aynı gün ilan edildiğini kabul edelim. Bu durumda A şirketinin alacağının vadesinin dolduğu dönem olan 2018 hesap döneminde geçici mühlet kararı verildiği için, A şirketi tarafından 10.12.2018-31.12.2018 tarihleri arasında şüpheli alacak karşılığı ayrılmamışsa, 01.01.2019 tarihinden itibaren karşılık ayrılması mümkün değildir. Zira geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla şüpheli alacak karşılığı ayrılmamışsa sonraki hesap döneminde kesin mühlet kararının ilan edilmesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılmayacağı açıktır.

Örnek 7: Örnek 6'dan hareketle, A şirketinin alacağının vadesinin 19.01.2019 tarihi itibarıyla dolduğunu kabul edelim. Bu durumda VUK sirkülerinin "Diğer Hususlar" bölümünde hüküm altına alınan "Muaccel hale gelmediği için dava veya icra safhasına intikal ettirilmemiş olan alacaklardan, vadesi geçici ve kesin mühlet sürelerine rastlayanlar, vadenin dolduğu hesap döneminde şüpheli alacak uygulamasına konu edilebilecektir." hükmü gereği A şirketinin alacağının vadesi kesin mühlet içinde muaccel hale geldiği için vadenin dolduğu dönem olan 2019 hesap döneminde A şirketi tarafından şüpheli alacak kaydı yapılabilecektir.

Örnek 8: Örnek 6'dan hareketle, A şirketinin alacağının vadesinin 10.01.2019 tarihi itibarıyla dolduğunu kabul edelim. Bu durumda A şirketinin alacağının vadesi kesin mühletin başladığı 19.01.2019 tarihinden önce bir tarihte muaccel hale gelecektir. İİK 289'uncu madde gereği mahkeme, kesin mühlet hakkındaki kararını geçici mühlet içinde vereceği için aslında geçici mühlet ile kesin mühlet arasında boşluk olmamaktadır. Yani A şirketinin alacağının muaccel hale geldiği 10.01.2019 tarihi geçici mühlet sürecine içine isabet ettiği için VUK sirkülerinin "Diğer Hususlar" bölümünde hüküm altına alınan "Muaccel hale gelmediği için dava veya icra safhasına intikal ettirilmemiş olan alacaklardan, vadesi geçici ve kesin mühlet sürelerine rastlayanlar, vadenin

dolduğu hesap döneminde şüpheli alacak uygulamasına konu edilebilecektir.” hükmü gereği A şirketinin alacağının vadesi geçici mühlet içinde muaccel hale geldiği için vadenin dolduğu dönem olan 2019 hesap döneminde A şirketi tarafından şüpheli alacak kaydı yapılabilecektir.

3.1.5- Borçlunun Mali Durumunun Düzelmesi Halinde Kesin Mühlet Kararının Kaldırılması

İİK 291’inci madde uyarınca, konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin kesin mühletin sona ermesinden önce gerçekleşmesi nedeniyle konkordato talebinin reddine karar verilmesi halinde;

- Geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmiş olması nedeniyle karşılık ayrılan alacaklar için herhangi bir düzeltme yapılmaması,
- Geçici mühlet kararının ilan edilmesi ile karşılık ayrılan alacaklar için ise ayrılmış olan karşılıkların konkordatonun reddine ilişkin kararın ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla düzeltilmesi gerekmektedir.

Bu bölümdeki durum 3.1.3. bölümde bahsedilen durumla aynı açıklama ve kayıtları içermektedir.

3.1.6- Kesin Mühlet İçinde Konkordatonun Reddi ve İflasın Açılması

İİK 292’nci maddede, iflâsa tabi borçlu bakımından, kesin mühletin verilmesinden sonra ilgili maddede belirtilen şartların gerçekleşmesi hâlinde mahkeme tarafından kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına resen karar verilmesi öngörülmüş olup, bu durumda ilgili mevzuatına uygun olarak iflas masasına kaydedilen alacaklarda şüphelilik hali devam edeceğinden daha önce ayrılan karşılıklara ilişkin düzeltme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

3.1.7- Konkordato Projesinin Tasdik Edilmesi

İİK 306’ncı madde uyarınca, konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceğinin belirtilmesi gerekmektedir.²⁸

Bu kapsamda, alacakların borçlu lehine vazgeçilen kısmı, değersiz alacak niteliğini kazancak ve değersiz alacak ile bu alacağa isabet eden karşılık, konkordatonun tasdiki kararının ilan edildiği (bağlayıcı hale geldiği) hesap dönemi itibarıyla VUK’un 322’nci maddesi hükmüne uygun olarak yok edilecektir.

Projenin tasdik edilmesiyle beraber alacağın vazgeçilmeyen kısmının vadesi ise proje çerçevesinde uzatılmış olacaktır. Buna göre mahkemece tasdik edilen konkordato projesiyle alacaklı ile borçlu arasında yeni bir borç ilişkisi kurularak eski borç vade/miktar itibarıyla yenilendiğinden bu alacaklar, şüpheli alacak olma vasfını kaybedecektir. Dolayısıyla söz konusu alacaklar için ayrılmış olan karşılıkların, konkordatonun tasdiki kararının ilan edildiği (bağlayıcı hale geldiği) hesap dönemi itibarıyla düzeltilmesi gerekmektedir.

Örnek 9: Örnek 1’de A şirketi vadesi 05.11.2018 tarihinde dolan 100.000-TL+%18KDV alacağı için dava ve icra işlemlerine başlamadan, mahkemece verilen geçici mühlet kararının 20.12.2018 tarihinde ilan edildiğini, 27.03.2019 tarihinde kesin mühlet kararının ilan edildiğini, 11.06.2019 tarihinde konkordato projesinin onaylanarak konkordatonun kabul edildiğini, konkordato projesinde alacaklı A şirketinin alacağının %50’sinden feragat ettiğini, kalan %50’lik borç kısmının ise eşit taksitlerle 24 ayda ödeneceği üzerinde anlaşıldığını kabul edelim. Bu durumda A şirketi aşağıdaki kayıtları yapacaktır:

²⁸ Sirkülerde değersiz alacak ile ilgili alacaklı tarafından, vazgeçilen alacakla ilgili borçlu tarafından herhangi bir kayıt yapılması için konkordatonun karma konkordato olması; yani hem vade hem de tenzilat konkordatosunu bünyesinde barındırması gerekmektedir. Bu durumda, alacağın belirli bir yüzdesinde tenzilat ve vade uzatımı söz konusudur.

1	08.05.2018		
	121-Alacak Senetleri	118.000,00	
	600-Yurtiçi Satışlar		100.000,00
	391-Hesaplanan KDV		18.000,00
2	20.12.2018		
	128-Şüpheli Ticari Alacaklar	118.000,00	
	654-Karşılık Gideri	118.000,00	
	121-Alacak Senetleri		118.000,00
	129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı		118.000,00
3	31.12.2018		
	690-Dönem Karı/Zararı	118.000,00	
	654-Karşılık Gideri		118.000,00
4	11.06.2019		
4.1.	129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı	59.000,00	
	128-Şüpheli Ticari Alacaklar		59.000,00
	/		
4.2.	191-İndirilecek KDV	9.000,00	
	679-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar		9.000,00
	/		
4.3.	129-Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı	59.000,00	
	644-Konusu Kalmayan Karşılıklar		59.000,00
	/		
4.4.	220-Alıcılar (24 ay vadeli yeni alacak)	59.000,00	
	128-Şüpheli Ticari Alacaklar		59.000,00
	/		

Aşağıda özellik arz eden kayıtlara ilişkin açıklamada bulunulmuştur.

- 4.1 numaralı kaydın sebebi, A şirketinin 59.000-TL alacaktan vazgeçmesi sebebiyle yapması gereken değersiz alacak kayıdır. Normal şartlar altında değersiz alacak kayıtlarında alacağın değersiz hale geldiği hesap döneminde doğrudan giderleştirme yapılması gerekirken, A şirketi tarafından değersiz alacağın giderleştirilmemesinin sebebi, daha önce ilgili alacağa şüpheli ticaret alacak karşılığı ayırarak o aşamada giderleştirmesidir. Eğer A şirketi değersiz alacakta da giderleştirme kaydı yapmış olsaydı aynı alacağa ilişkin mükerrer giderleştirme yapmış olacaktı.

- 4.2 numaralı kaydın sebebi, KDVK 29'uncu maddenin 4'üncü fıkrası olarak, 7104 sayılı

Kanun ile 01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere eklenen "Vergi Usul Kanunu'nun 322'nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen katma değer vergisi, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabilir (Şu kadar ki Vergi Usul Kanununun 323'üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan katma değer vergisinin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır.)" hükmüdür. A şirketi beyan ettiği ancak B şirketi tarafından ödenmeyen ve 2019 hesap döneminde değersiz hale gelen 9.000-TL KDV tutarına ilişkin, bu tutar değersiz hale gelmeden önce şüpheli ticari

alacak karşılığı ayırdığı için, KDVK 29/4 parantez içi hükme göre işlem yaparak indirim hesaplarına intikal ettirdiği 9.000-TL'yi aynı zamanda gelir hesaplarına almıştır.

- 4.3 ve 4.4 numaralı kayıtların sebebi, B şirketinin borcun %50'sini ödemeyi kabul etmesi sebebiyle, A şirketi için toplam alacağın yarısı

olan 59.000-TL'nin üzerinden şüphelilik durumunun kalkması ve iki şirketin yeni ödeme anlaşması yapması sebebiyle, A şirketi tarafından yapılan düzeltme kayıdır.

Örnek 9'a ilişkin B şirketi tarafından vazgeçilen alacak hükmünde olan tutara ilişkin yapılması gereken kayıt ise aşağıdaki gibidir:

11.06.2019		
321-Borç Senetleri	59.000,00	
549-Özel Fonlar		50.000,00
391-Hesaplanan KDV		9.000,00

Bu kayıta B şirketi tarafından 9.000-TL KDV'nin özel fona atılmayıp beyan edilmesinin sebebi, KDVK'nın 30/e bendine, 01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 7104 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle eklenen hükme göre "*Vergi Usul Kanunu'nun 322'nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen katma değer vergisi*" nin indirilemeyecek katma değer vergisi olarak dikkate alınacak olmasıdır. Diğer bir ifade ile B şirketi tarafından, A şirketine ödenmediği halde mal alış sırasında indirim hesaplarına intikal ettirilen KDV'nin, daha sonra değersiz alacak vasfı kazanması sebebiyle, mükerrer indirimine izin verilmesi gerekmektedir. Zira değersiz alacak olarak dikkate alınan 9.000-TL KDV, B şirketi tarafından ödenmediği için, halihazırda A şirketi tarafından indirim hesaplarına alınmışken (KDVK 29/4'e istinaden), aynı KDV'nin B şirketinde de indirim hesaplarında kalmasına izin verilerek mükerrer indirim sebebiyet verilmemelidir. KDVK'ya 29/4'üncü madde eklenirken aynı zamanda 30/e bendinin de eklenmesinin sebebi bu durumdur.

3.1.8- Geçici ve Kesin Mühlet İçinde Dava ve İcra Safhasına İntikal Ettirilebilecek Alacaklar

VUK sirkülerinde konkordato müessesesinin şüpheli alacak karşılığı uygulaması karşısındaki

durumu hakkında uygulamaya yönelik ayrıntılı bilgi verilmekle beraber, "*3.1.3. Geçici Mühletin Kaldırılarak Konkordato Talebinin Reddedilmesi*", "*3.2.2. Borçlunun Mali Durumunun Düzelmesi Halinde Kesin Mühlet Kararının Kaldırılması*" başlıklı bölümlerde düzeltme hükümlerine yer verilirken ilgili bölümlerin son paragrafında "*Diğer taraftan, bu alacakların dava veya icra safhasına intikal etmesi durumunda genel hükümler çerçevesinde şüpheli alacak karşılığı ayrılmasının mümkün olduğu tabiidir.*" cümlesine yer verilmiştir. Dolayısıyla cümleden anlaşılması gereken husus mühlet içerisinde de dava ve icra tabiki yapılabilecek durumların olması gerektiğidir.

7101 sayılı Kanunun 23'üncü maddesiyle İİK 295'inci madde şu şekilde değiştirilmiştir:

"*Kesin mühletin rehinli alacaklılar bakımından sonuçları:*

MADDE 295- Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez."

Dolayısıyla, kesin mühlet sürecinde rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilecektir. Ancak ticari alacakların rehinle temin edilen kısmı teminata bağlanmış hükmünde olduğu için rehin

olarak gösterilen menkul ya da gayrimenkulün parasal değerine isabet eden alacak tutarı için karşılık ayrılmayacak ancak kalan tutar için karşılık ayrılabilir.

Örnek 10: A şirketi B şirketine 08.05.2018 tarihinde satmış olduğu ticari malların bedeli olan 100.000-TL+%18KDV alacağı karşılığında senet düzenlemiştir. B şirketi ise borcun 30.000+%18KDV'lik tutarı için A şirketi ile menkul mal rehin sözleşmesi imzalamıştır. Alacağın vadesi 10.01.2019'dur. B şirketinin konkordato talebi üzerine 20.02.2019 tarihinde geçici mühlet, 30.06.2019 tarihinde ise kesin mühlet ilan edilmiştir. Bu durumda A şirketi rehinle temin edilmiş alacak sebebiyle İİK 295'inci madde gereği kesin mühlet içinde rehinin paraya çevrilmesi için takip başlatabileceği için rehinle temin edilmiş 70.000-TL+%18KDV için Örnek 1'deki şüpheli alacak karşılığı kayıtlarını yapabilecektir.

SONUÇ

İflasın ertelenmesi kurumunun kalıcı olarak kaldırılmasından sonra İİK'da halihazırda uygulanmaya devam edilen konkordato kurumu 7101 sayılı Kanunla alacaklılar lehine daha da geliştirilerek ve genişletilerek uygulamaya konulmuştur. Konkordato kurumunun yeniden yapılandırılmasından sonra alacaklılar, borçlularla yapacakları müzakere süreci ile alacaklarını yakından takip etme ve sürece direkt müdahale etme hakkına sahip olmuşlardır. Konkordato müessesesinde İİK'da yapılan değişikliklerin üzerine, bilhassa geçici ve kesin mühlet içinde borçlu adına hiçbir yasal takibin yapılamayacağına kanun hükmü altına alınması sonucunda, vadesi geçtiği halde borçludan tahsil edilemeyen ticari alacaklara ilişkin dava ve icra takibi yapılmadan karşılık ayrılması müessesesi ise 14.02.2019 tarih ve VUK-112/2019-2 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri'nde düzenlenmiştir. Dolayısıyla iflasın ertelenmesinin yerini alan konkordato sürecinde alacaklıların ve borçluların ilgili sirkülerde bulunan

açıklamalara göre hareket etmesi ve kayıtlarını ilgili açıklamalara göre yapması vergi planlaması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- VUK-112/2019-2 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri
- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 26.07.2019 tarih ve 11395140-105[VUK-1-20431]-608121 sayılı Özelge
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 334 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 669 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararname Kanun Hükmünde Kararname
- 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun
- 7101 sayılı İcra Ve İflâs Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 7104 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Ve Bazı Kanunlar İle 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- AKİL, C. "Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru". (<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/49018/18013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>). Erişim tarihi: 28 Haziran 2020.
- BİLEN, İNAN, C. ve GÜLER, S. (2019). "Konkordato ve Alacakların Akıbeti". Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 449.

- DOĞAN, Z., GÜLÇİN, K., NAZLI, E. (2019). “Konkordato Kurumunun Yeniden Düzenlenmesi ve Temel Eğitime Tabi Konkordato Komiserliği”. Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 455.
- EROĞLU, O. (2018). *Uygulamada Konkordato*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği
- Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik
- SARIGÜL, S. (2017). “Vergisel Yönleriyle Genel Muhasebe”. Vergi Müfettişleri Derneği. Ankara.
- ŞAHİN, SARKIN, F. (2019). “Konkordato Sürecinde Şüpheli, Değersiz, Vazgeçilen Alacaklar ve KDV”. Vergi Dünyası Dergisi. Sayı 455.